

Előfizetési díj:
 Egészévre 5 ft — kr
 Félévre 2 „ 50 „
 Negyedévre 1 „ 30 „
 Egyes szám ára 12 kr.
 Megjelen minden csütörtökön.

EGRI POSTA.

M I T T L A P.

Hirdetésekkért
 fizetnek minden háromszor hasá-
 zott sorhely után 4, további közzéte-
 teleknél 3 kr; azonfelül bélyegadó
 fejében minden hirdetéssel 3-kr.

Előfizetéseket elfogad: EGERBEN a kiadó-szerkesztőség (Széchenyi utca 168. szám, az irtalmas néveléssel szemben), az érs. lyc. nyomda irodája, Jentsch G. könyvkereskedése (czukor utca), Fraenkl B. Miskolcson, Poplan E. Gyöngyösön, — és minden cs. k. postahivatal.

II. évi folyam.

6. szám.

Február 5-én 1863

KÖZÜGYEK.

A szabad-iparról.

(Levelek.)

IV.

Eger, febr. 4. 1863.

Kedves barátom!

Hogy az ipar-ügy rendezésénél ne anarchia, hanem valódi rend hozassék be, nem elég csakis az általános emberi jogokra tekintettel lenni. Az emberi általános kötelességek is azonképen figyelembe veendőek. Mert, ezen emberi jogok és kötelességek összekötöttségben és kölcsönös hatással vagynak egymásra, melyek egyikének mellőztével a másikat is szenvedni kell. És ezen emberi jogokhoz — miután az ember tényleg él, mindenek előtt tartozik: a főállhatásnak a megélhetésnek joga. De mindnyája az embereknek főnem tartja magát, ha az ipar-szabadság örve alatt néhány kapitalistának megadatik a jog: oly eredményt szabad versenyre, mely által a szegényebbek kenyérkereseti módjait, eszközeit elszedheti tőlük, kezei között összpontosíthatja, és az iparost teljesen függővé teszi. Foghat-e vajjon az iparos ilyen szabadságnak örvendeni? nevezheti, elismerheti-e azt szabadságnak, a melynek segédelmével ő kifosztatik? tönkre jut? és a bukás biztos tudatában egy kétségbeesztő versenyre utalva vagyon? Az eszményi szabadság és annak tényleges áldásai között roppant űr fekszik, a melytől csillogó szónoklatokkal betölteni nem lehet.

A megélhetés joga tehát az ember többi jogainak alapját teszi. A feltétlen ipar-szabadság védői, ezen jogot hiszik az iparosok számára biztosítani. Azonban a szabad verseny, még nem föltétele a megélhetésnek. Hidegszívűtlen és legnagyobb mértékben kegyetlen ezen theoria, mert azt mondja más részről az iparosnak: ha a versenyt kifutni nem bírod, ha nem tudsz ügyesebb és kitartóbb lenni az ellened szövetségeseivel, — vonulj vissza és viseld sorsodat békétűrésselel. Más szavakkal — koplalj stoisus resignatioval, várd be éhhalálot családod körében, — és a tért, melyet megtartani nem vala képességed, add át más erősebbnek. Igaz ugyan, hogy a jogot, miszerint az eddigi talán nem szerencsés mesterségét megváltoztathassa, mással fölcserélhesse, e szomorú jogot megadja. De nem kegyetlen gúny-e az egy elaggott mesterre: — hogy hajlott korában új mesterséget tanuljon, vajjon kovácsműhelybe álljon-e be inasnak a takácsmester, kit a gyári szövöszékek versenye a térről leszorított? Ez uton, azon határpontig jutna az iparos, a hol becületles igyekezet rajta többé már nem segít, és beáll a kényszerű szükség, mely a törvény korlátait nem ismeri.

Azonban az emberi kötelességeket sem szabad szemből téveszteniünk e kérdésnél. Nem születik minden ember azon szerencsés helyzetben, miszerint tölt erszényt találjon bölcsője mellett. Az emberek nagy része kevés, majd semmi eszközökkel, egyedül saját szorgalma és tehetségeire hagyatva kezdi meg az élet pályáját. Ide sorozhatók nagy részben az iparosok. Már pedig mindezek, az abszolút iparszabadság behozatala által, eleve elvólnának kárhóztatva. Mert, — a versenyzéshez nem bírván eszközökkel, miként születtek szegényül, úgy kellene pályájukat lefutniok. A munkaerő, az egészséges kar, a becületesség, a megfeszített iparkodás a bukástól megmen mentenék őket: melyet a szabad-ipar anarchiája készitend elő. És e helyzet, eme rendszeres kifosztása az iparosoknak — nem fogja-e őket egy titkos harcra kényszeríteni? mely azután a birtoktalanok harcra a birtokosok, mindnyájának harcra mindnyája ellen fogna lenni?

Az eddig elősoroltakon felül még más bajok is vagynak kedves barátom! a melyeket a szabad-ipar előidézni szokott.

Lenyomja mindenk előtt a napszámot. Ez nem volna baj, fogod mondani, miután az egésznek nagyon abból haszna. Hanem a haszon nem ér föl a kárral, mely innen az egészre hárul. Midőn a munkások tolongása miatt a napszám oly alacsonyra száll alá, miszerint az a tett szolgálat és fáradsággal nem áll arányban, a melyből többé meg nem élhet a munkás: ekkor, a társadalomban nagy baj áll be — a munka adók és fogadók közötti anormal állapotok miatt.

Az olcsó napszám, és az ebből származó verseny a munkásoknak a munkáért, még egy más természetellenes bajt is idéz elő. Ugyanis a férfi erő mellőztével gyenge nők, lyánkák, gyermekek fogadtnak föl nehéz gyári munkákra, — mert, ezeket kevesebb napszámmal kielégíthetik. Angolországban ez esetek gyakoriak. És a dolgok e helyzetében — a fiú és lány, mihelyest maga kezére dolgozhatnak, elszakadnak a szülőktől, különválva, önmagokra hagyatva a munkások közös éjjeli szállásaira mennek, a szegények közös éttermeit keresik föl, a szülői tekintély és fegyelem alól korán emancipálják magokat: a mely uton, a leg vallásosabb és nemesebb érzések semmisülnek meg a sardadékokban, a melyek a család és az állam fontartói szoktak lenni. Ki fogja már itt, e néposztálynál, ily viszonyok között, a családi kötelek szeretetteljes kapcsolat, kegyeleit keresni?

Ujabb pesti levelek.

VI.

(Egy kis felvilágosítás. Levelezői kellékek. Sok érdekes tárgy. Az Akademia köz-ülése. Összehasonlítás a két utolsó év között. A legmeghatóbb részek. Haladás az anyagi téren. Buzgalmunk az eszmék vitatása körül. Egy szerény figyelemzetés. Igazmondás és nem élczelés az „Eladó leányok“ s a népszínház fölött. Türelem, mely kivesz a türelemből. Valami az álarcos bálokról.)

Jan. 24-én.

Ugy tapasztalom: a párisi posta hamarabb Pestre ér, mint a pesti Egerbe. *) E lassúság oka aztán egyebek közt annak is, hogy leveleim számitáson túl, rendszeren egy héttel később kerülnek a t. olvasó elé, s ezáltal habár csekély érdekességüket nem vesztenék is el teljesen, üdeségükből mindenesetre veszítenek.

De van még más hátránya is a késedelemnek, s ez közlendő tárgyaim összehalmozódásában áll. Nehéz feladat ugyanis a főváros két heti mozzanatait egy korlátozott hosszúságú levélben úgy adni elő, hogy az ne elősorolás legyen csupán, hanem reflexiók, fejtegetések s bírálat által művelt olvasó közönségünk igényeinek is megfeleljen.

A magyar tud. Akademia közgyűléséről, továbbá az „Ipar-egylet“ eszméjéről, irodalmi változó helyzetünkről, színházi újdonságainkról, a számtalan hangversenyéről, bálokról, műegyletről és még néhány más tárgyról, melyek a múlt fél hónap történetébe esnek vissza, nem egy tárcza-levelet, de — minden megerötetés nélkül, ugyanannyi önálló cikket lehetne írni.

Azonban ha valamin, a mi már elmúlt, segíteni többé hatalmunkban nem áll, akkor adjuk meg magunkat III. Frigyes resignatiójával s fűzzük tovább az abbanhagyott fonalat.

Az Akademiának ez évi (XXI.) tünepélyes közlése, mely miként t. olvasóm a lapokból már tudja, a nemz. muzeum diszteremében f. hó 17. tartott meg tünepélyességére a múlt évit minden tekintetben felülmutta. A hallgató közönség majdnem háromszor oly nagy volt, s a hová csak tekintetünk elér, mindenütt órszágszerte tisztelt hazafiakra ismerünk.

Világos jele ez a nemzetet 1861 végén és 62 elején elfogott közöny megszüntének. Ör-

*) E sorokat is szerdán, múlt számunk bezártával ettük. Szerk.

vendetes továbbá azon tanuság is, melyet a titoknok, nagynevű Szalay Lászlónknak az Akademia mult évi történeteiről mondott előadásából merítünk, s melyszerint — mondhatnám csatlatlan számokkal van előttünk kimutatva, hogy az Akademia tevékenysége korával nőtt.

A gyűlés menetét, a gyönyörű emlékbeszédeket és tudományos értekezéseket szinte ismerik már olvasóim, s így — noha lelkeim Majláth felszázados pályafutását követve oly ehzelmeztől hullámzik, melyek sajjó forrását, nehogy profanizáljam, inkább elhallgatom; s noha Trefort ismertetése Fallmerayernek a „szláv byzantinismus“ feletti tanulmányairól azon gondolatot ébresztette bennem, hogy az a magyarokat csakugy érdeklí és illeti, mint Fallmerayer honfitársait; s noha végül Ipolyi Arnold kedvenc tárgymaról: „A középkori magyar szobrászok emlékeiről“ oly mély szakavatottsággal, s oly hangon beszél, hogy céljának, melyszerint az ő s ő k emlékeit tiszteltetben tartjuk, bizonyára minden, hazáját igazán szerető magyart megnyert; mondom, hogy mindezen egyénileg kecsgetető tárgyak daczára, nehogy többi elmondandóim tért veszítsenek, a bővebb fejtegetéstől tartózkodom.

Alig néhány éve annak, mióta t. i. kissé szabadabban mozoghatunk, s mióta nálunk is a találatos a n elismertetik azon axioma, hogy csak anyagiilag gazdag nemzetek részesülnek egyszersmind polgári szabadságban; azóta a magyar is egész hévvel neki látott realis érdekei fejlesztéséhez, s ezen irány mindjárt kezdetben oly mélyen hatott, miszerint egy híres férfiúnak látta a nemzetet az egy oldalú tulhajtás veszélyeire figyelmeztetni.

Hogy mennyire buzgunk valóban egyegy szép avagy hasznos eszme körül, újabb bizonyágot szolgáltat a lefolyt két hét. Alig penditette meg Trefort az „Iparegyesület“nek Pesten felállítását, s már is oly sokan szoltak hozzá, felsorolván régibb és újabb terveket, indítványokat, és lépéseket. Mindezekben pedig annyi az elértés egymástól, miszerint ha azokat valamely szervezőbizottság össze nem egyeztetni, s egyszersmind tisztább alakba nem önti, a közönség könnyen zavarba jöhet.

Az úgy annyira közérdekű, hogy méltán megérdemli mindnyájunk figyelmét. A mi engemet illet, szabadjon a fentebbiek után még elmondanom, hogy azon esetben, ha az Iparegyesületet illetőleg már létezik hazánkban alap, a minthogy ilyen e századnak örökké nevezetes ötödik évtizedéből csakugyan létezik; akkor szükségtelen a létezőt egy új kedveért egészen elvetni és ignorálni; sőt inkább használjuk fel azt kiindulásul, reformáljuk, ezáltal is az annyiszor hivatkozott gyakorlati angolok példáját követvén kik meglevő intézményeinknek leggyarapobbait sem vetik el soha maguktól, hanem fejlesztik időről időre, mint fejlődik ugrás nélkül minden az ég alatt.

De térjünk más tárgyra.

Mult hét végével (16-án) Szigligetitől ismét új vigjátékok adtak a nemz. színházban, s én csak azért is kétszeres örömmel siettem ezuttal a művészet csarnokába, hogy legyen tárgy, a miről szép olvasónőimnek majd zápet irhassak. Azonban sajnós, nem értem czélt. Izlésünk, hál' Istennek, annyira ki van már művelve, s igényeink a mai világban olyanok, hogy még az „Eladó leányok“ sem kellene, származtak legyen bár híres apától, de ha nem bírnak az anyagin kívül megfelelő szellemi szép tulajdonokkal.

Hát a budai népszínházban mit esínelnek? Ah, de oda már csak nem viszem szép olvasónőimet, hisz ott most Dunánan apót adják, s a párisi prostituált kankant járkák! Mondtam, régotha és sokszor, s most ujra ismétlem a népszínházra vonatkozólag, hogy kitűzött czélja igen szép és pártfogolandó, de „Valami rothadt van Dániában!“

Az emberek — nem tudom általánosan-e, de mi magyarok mindenesetre igen türelmes nép vagyunk, s ez rendén is volna ott, hol az ily tulajdon a békés boldogságnak képezi főalapkövét; de midőn épen ellenkező eseteknél is igen gyakran előfordul, olyankor t. i. midőn bajainkon szigorú kiméltetlenség, vagy hogy magam is tulszigorú ne legyek, egy kis törődés (a nem bánomság — laisser aller — ellentéte) segíthetne a dolgon, akkor az ily türelem valóban nem a polgári erények közé tartozik!

De miért hozom én ezt fel? s fogom-e vajjon a komoly tárgynak megfelelő nagy példákkal illusztrálni azt, mit felhoztam?

Kedves olvasó, ha ilyesmiket kérdeznél tőlem, a felelet miatt hidd el, zavarba nem jönnék. Kis és nagy dolgok egyaránt esnek a fennebbi megrovás alá; te azonban elégedjél meg ezuttal csak a kicsinyek közül egygyel és epen azzal, a mely okot szolgáltattat a megrovásra.

M. hó 18-án este a pesti jótékony nőegylet álarozos bált rendezett a nemz. színházban. Az álarozos bálók, ha keletkezésükre egész az ó-történetig vissza nem megyünk is, tudni fogja mindenki, hogy a művelt népeknél bevett és kedvelt szokás, s hogy a társadalmi morált sem sérti.

Pesten a carneval évek óta a nőegylet álarozos báljával nyílik meg, s míg másutt (kénytelenek vagyunk ismét külföldre hivatkozni) a „Bal d'opéra,”

a „Ballo di maschera” stb valóban a legvidámabb s a legélénkebb mulatságot szerzik, a mi említett álarozos báljaink a legunalmasabbak, úgy hogy szinte példabeszéddé vált már a dolog.

Tudja ezt jól a közönség, tudja a színházi igazgatóság; így volt tavaly s előre mondhattuk, így lesz az idén is. Egy szóval a közvélemény elítélte e bálókat, a színházi igazgatóság pedig mult héten elhatározta, hogy a házat többé ily bálókra át nem engedi. Értésült e határozatról a napi sajtó s szentesítette helyeslésével. Én pedig azt mondom, hogy sem ama határozat, sem a belenyugvás nincs helyén, s jobb lenne inkább oda működni, hogy az álarozos bálók jövőre, természetesen mint zártkörűek, — egy a főváros mulatságaival törődő választmány által és ugyancsak a színházban, mint legalkalmasabb helyen, rendeztessenek.

Jövő levelemben végre szólhatok a nagyobb társas bálokról, továbbá a történeti és egyéb hangversenyek történetéről is. Tehát viszontlátásig!

REMÉNYI KÁROLY. *)

*) T. szerk. ur! Mult levelemben gyaníthatólag szedési feledékenységből kimaradt egy egész pont, s így hiányzik belőle az összefüggés és értelem. Engedje meg, hogy a helyreigazítást magam tegyem. E szerint a hol „A magyar képzőművészeti társulat” albumáról beszélek, elmondom, hogy Brocny-nak sikerült sok tekintetben Tizián utánzása. Ajánlom azután a tevékeny társulatot a t. közönség méltó pártfogásába, mert csak így lesz képes az megfelelni kitűzött többlendbéli szép céljainak. Reményemet fejezem ki

hanem azonfelül ellenkező irányban, nyugotról keletre is mozognak.

Ez utóbbi mozgás tanulmányozása mintegy magától kinálkozik, megfejtése pedig abból állott: hogy a sajtó szerű mozgást mutató csillagoknak a többletli távközeit bizonyos időben megmérni s előadni kellett.

De a szemérmék csal, azért csakhamar eszközök gondoltattak ki, melyek segítségével a hozzávető becslés való s á g o s m é r é s s e l eseréltetett fel. Nyilván való, hogy az itt megméréndő távolságok másnemiek mint azok, melyekkel a földfelületen találkozunk.

Képzeljük magunkat egy üres íveg fél gömbnek központjába, e félgömb felületén pontokat jellelhetünk ki, melyek az ég egyes csillagait szemünk előtt eltakarják, ha t. i. oda, hol a csillagokat szemünkkel egybekötő látvonalok az üveggömb felületét metszik, parányi papírdarabkákat ragasztunk. Ily módon egyszerű hű képmását nyerhetünk a csillagos égnék. De ezen eljárás gyakorlatilag már azért sem kivihető, mivel a csillagos ég folyton forog s ez ok késztet minket arra, előbb a csillagoknak kölesönös látszó távjaikat megmérni s azután a csillagokat a nyert adatok nyomán a mesterséges égtékére felrakni.

Már maga ezen elnevezés „látszó táv” megóv minket azon tévelygtől, mintha itt egyenes vonalok megméréséről volna szó; és figyelmeztet, hogy itt csupa szögtávokat kell értenünk, t. i. a különböző csillagoktól szemünkbe lövelt fény sugaraknak egymáshoz hajlásait. Bármilyen egyszerűek voltak is az őskor szögmérői, elvben a jelenkori leg-tökélyesb ilyenmü eszközöktől miben sem különböztek és feladatuk ma is ugyan az, mely évezredek előtt volt. Azonban a mesterséges égtékéknél egyszerűbbek a csillagabroszok, melyek az ég kisebb vagy nagyobb darabjának hű képét adják. Ezek céljukhoz képest általánosak vagy különlegesek.

A ki a csillagos égre figyelemmel tekint, könnyen észreveheti: hogy a keletről nyugotra tartó naponkénti mozgás nemcsak minden égi testtel közös s azoknak nagyrésznél teljesen szabályszerű is, hanem hogy némelyek lassabban, mások pedig gyorsabban s egymással egyenközi íveken haladnak.

A sebességek ezen különbsége mintegy magától vezette az embert az ég azon helyének felkérésére, mely az általános mozgásban részt nem vévén, örökké mozdulatlan pont marad. E nevezetes ponton nincs ugyan csillag, de igen közel hozzá áll egy meglehetősen fényességű, az ugynevezett sarkcsillag, melynek mozgása szabadszemmel már észrevehetetlen, de könnyen feltalálhatjuk, ha a közönségesen ismeretes, „nagyönczölszékér” nevű csillagzat két hátulsó csillagán keresztül egyenes vonalt képzelünk. E vonal a nevezett csillagot mely az egész ég sarka szomszédságába esik, megérinti.

Mi sem lehetett természetesb, mint a sark helyének pontos meghatározása után törekedni; mi célra nézve a láthatár szolgáltató a legegy-

LEVELEZÉSEK.

Eger, febr. 2. 1863.

T. Szerkesztő ur! Engedjen becses lapjában egy kis helyet*) e néhány igénytelen soraimban kifejezett érzelmeimnek, melyeket bennem tegnap az egri kath. Legényegylet által rendezett polgári tánczvigalom keltett. Valóban e mulatság ismét fényesen bebizonyítá, hogy az egri polgárság, ha összetart, sok szünet és jót kivihet, kivált ha lelkes és buzgó, nem önérdéket hajhászó vezetői vannak.

Alig hangzott el R a d i e s Rudi miskolezi derék zenekarának Széchenyi-indulója, melylyel a tánczvigalom kezdődött, már is annyira megtelt a terem, hogy a tánczosokat csak azon egy köz- és igazmondás vigasztalá, miszerint „sok jó ember tér meg szük helyen.”

De azért ne gondolja ám senki, hogy nem mulattunk, sőt kimerjünk mondani, hogy ily tánczvigalom, — fesztelen és illedelmes mulatással párosulva — nem sok tartatott még a kaszinó teremeiben.

És a mi fő: tánczosaink általában igen szépek voltak. Engedje szerk. ur, hogy polgárhölgyeink közül néhánynak az ifjúságunk által nyilvánult elismeréskoszoróját itt nyújtsam át: különösen Demetrovics Julia, Heszterényi Mária, Berneker Gizela, Kömley Luiza, Mizslay Romána, Ruda s Róza, Ruzsin Theresia, Farkas Mária, Endrey Emilia, és Hamza Mária.

vége jövőbeni hivatása iránt, melyet a pesti állandó Műtárlatnál bizonyára igyekezend jobban betölteni. Így térek aztán át a magyar zene fejlesztésére, melynek már szinte van számos önzéstelen és lelkes papja, kik működésükért az utókor elismerésére számolhatnak.

R. K. Szerk.

szerűbb alapot, vagyis azon körvonal, mely az égboltozatot látszólag a földszintől elválasztja, s mely egy köröskörül szabad sikon, vagy a sik tengeren legszakadatlanabban tűnik elő. E sik fekvését minden esendes vízfelület kijelöli, de meghatározható egy selyemszárlól szabadon függő ólom súly ájtal is, melynek iránya a láthatárára mindig függélyes. Tehát lejt mérő és függélyező, a mindennapi életben százososan alkalmazva a csillagászati eszközöknek is alapját képezik.

A függélyző által mutatott irány gondolatban az égboltozatig hosszabbítva, a tetőpontot határozza meg, mely a láthatár minden egyes pontjától egyenlő, (körnegyedi) távolságra esik. A mi vidékeinken a sark jó távol áll a tetőponttól, Egerben p. 42 foknyira 6 percnyire, úgy hogy itt a sarknak a láthatártól függélyes távolsága (sarkmagasság) 47 fokot 54 percet tesz.

Csakhamar kiderült, hogy a sarkmagasság nő, ha az észlelő északra — és fogy, ha délfelé halad. A sarkmagasságnak, mely nagyságra nézve a földrajzi szélességgel egyenlő — kitudása egyik legfontosabb feladata vala a régi égvizsgálóknak s mai nap is első teendőjét képezi a csillagásznak, ha új helyen akarja működését megkezdeni.

Ama főséges csillag, melynek a láthatár fölé emelkedése döntő befolyással bír a földre, melynek természetnyeiéből az ember táplálkozik, s melyen a föntartására szükséges állatok élnek: a vakító fényességű nap bizonyára már igen jókor felkölté az emberek figyelmét, s találkoztunk is már a legősibb korban a napjáratának csodálatra méltó pontos ismeretével; mik az által nyeretek, hogy rövid idővel napkelte előtt, és lemente után e ragyogó fénytengernek közelében eső fényes csillagoktól látszatos távolai megmérétek. Kiderült, miként a nap körben mozog. E kör, a látszatos naput, vagy ekliptika, az őskorban a csillagok meghatározatánál alapul szolgált.

A naput az ég egyenlítőjét, egymással szemközt eső két pontban metszi, melyekben a nap akkor áll, midőn éjnap egyenünk van; s e pontok közül az egyik tavaszpontnak nevezetvén, a csillagok hossza inak meghatározásánál indópontul szolgál, a honnan keleti irányban a naputban a hosszak számláltnak. Egy csillagnak függélyes távolsága pedig a napút síkjától, ugyanazon csillag szélességének mondatik, mely északi vagy déli, a mint a csillag északra vagy délre esik a napúttól.

Az újabb időkben az egyenlítő vétetett alapul a csillagok meghatározatánál, s egy csillagnak függélyes távolsága az egyenlítőtől elhajlásának nevezetetik, mely szinte északi vagy déli, a mint az illető csillag vagy északra esik az egyenlítőtől vagy délre. Az egyenlítőnek azon darabja pedig, mely a tavaszpont, s azon pont közé esik, melyben a csillagon keresztül az egyenlítőre függélyesen huzott körív ez utóbbit metszi, az illető csillag egyenes emelkedésének mondatik s szinte keleti irányban számláltnak.

TÁRCSA.

BÚCSU A FŐVÁROSTÓL.

1861. dec. 18.

ZIVATAR KÁROLYTÓL.

Te csuf hely, melyben — azt hívém,
Imádnak, hát — isten veled:
Apám szalmáskunyhója int;
Pálcám kezemben — mehetek.

Sorsom valóban különös:
Üstfenék még csak puzmogott;
Kolozsvar kezdett morgani, —
S Pest — — con amore ugatott!

Ne ijesszen meg esetem
Jó lélek, hisz ez így megyen:
Bodri rákezd a híd alatt,
Mogor folytatja a hegyen.

A „legjobb tehetség” valék —
Arczképmet kérték sokan:
Most koszorútlan homlokom,
S kezemben vándorpálca van.

Denique, mint rég föltevém,
Üdülni hát eltávozom;
Napom különben is lement —
Más ég alá kívánkozom.

Ha tán megszedhetem magam,
Látlak még, drága mákmagok!
Addig csak emlékezettek
Időnkint rám — s ugassatok!*)

Csillagászati levelek.

Dr. Albert Ferencztől.

II.

Ha már egyáltalában nem könnyű dolog, egy tudomány első kezdőkorát meghatározni, mivel még a legfontosabb nyomozásokra is vajmi gyakran ugynevezett véletlen esélyek adtak elő lendítést, úgy még nehezebb, sőt teljesen lehetetlen nevezetesen a csillagászat bölcsőkorát kijelelni s biztosan megmondani: mely időben hajtottá légyen első csiráját e jeles tudomány.

A föld valamennyi teremtményei közül egyedül az embernek juta osztályrésztül azon kitüntető elsőség, a csillagos ég főségét eleintén bámulhatni, azután pedig a látszólag végtelent, áttekinthetőség rendezhetni.

Már ezen rendezésnél is kiderült, miként egyes csillagok a többletől nemcsak nyugodt fényük, hanem saját szerű mozgásuk által is különbözök, a mennyiben t. i. nemcsak a többiekkel egyetemben szabályszerűleg keletről nyugotra haladnak,

*) Akik ez erős hangokon netán csodálkoznak, azokat Petőfi hasonló verseire figyelmeztetjük. A geniusz indokolt haragjának megengedhetők az ily kifejezések s akikhez intézvők, nem is érdemesek gyöngédebbekre. Vajha Zivatar barátunk mielőbb elsöprené irodalmunk — szemétdombjait.

Szerk.

Amde a szé is, melyre nézve Szlammer Fer szerzett érdemet galylyal körülfor jelszavait: „Iste és „Egyesség egybefont kéz je egésznek oldalán kedett.

A mi azonban sen emelé, az a m láttuk a nmlt. egy papság, és a taná rosi, úgy a katon

Végre elismé let jelen volt tag s magatartásukér hogy méltók vag különben nyilván latszományak, he ten az egylet titk ben megkezdett p kor is „Egyes élvezetes.

Szerkesztő u kor levelemet, n Benedek J. és tók aláírásával; lemben a többi k jelenleg színésze kolezra, mikor m 10-én kezdék m kantjai” című 3 folytatják azokat kell vallanom g nedek színigazga vence, tehetsége igényeit kielégít ért részvétlen m talán, hogy vagy eddig csak kiseb a Benedekpár e varázsa által k színészeink iránt osztja, kik tudor e tekintetben; va szüke teszi ezt, dik, hogy alig b il n'ya de quoi,

hol nincs, ott m mérve, elég ügye né par excel bármely vidéki s kívül Bokody, G tottságot tanúsít dég jól betan don először „N

Nézetem szerint gyar színműveir ritve, hogy már pam asszony intr szony munkája czanása s egym öreg Samu bács tartása, végre n sa, egy szóval n hien van vázol végig folytonos tők-s szombato déglőben. A kik Jól sikerült, vig csak hogy más s ebb szá m. — totta meg resta Kraudy Anta buzgó elnöke, n rosunk köztiszte vosa, a választ maradtak, egy tolni. Tagjainak mára mintegy lap jár; azonki gok által megsz vást szaporitja. s más oldalról veszi kedvét a leti: arról maj csunk újjászerv zenkét polgár gye főispáni he ennek kieszköz de az eredmény a törvény betü

Eger, febr. 2. 1863.

En becses lapjában telen soraimban ki- bennem tegnap az rendezett polgári óban e mulatság is- y az egri polgárság, ivihet, kivált ha lel- ászo vezetői vannak. Rudi miskolezi derék a, melylyel a táncz- ra megtelt a terem, egy köz- és igazmon- jó ember tér

enki, hogy nem mu- hogy ily tánczvíga- mulatással párosul- kaszínó teremeiben. talában igen szépek egy polgárhölgyeink s által nyilvánult el- át: különösen De- ény i Mária, Ber- ziza, Mizslay Ro- Thérézia, Farkas a m z a Máriaának.

a pesti állandó M ú t á r- an betölteni. Igy térek melynek már szinte van k működésükért az utó- R. K. Szerk.

rvonal, mely az ég- el választja, s mely vagy a sik tengeren E sik fekvését min- de meghatározható ggő olomsúly által is, mindig függélyes. lyező, a minden- almazva a csillag- pezik.

irány gondolatban a tető pontot ha- minden egyes pontjá- távolságra esik. A ol áll a tetőponttól, znyire, úgy hogy itt yes távolság, (sark- zet tesz.

a sarkmagasság n ő, o gy, ha délfelé ha- nagyságra nézve a egyenlő — kitudása ala a régi égvizsgá- jét képezi a csilla- ködését megkezdeni.

nyek a láthatár fölé bir a földre, melynek plálkozik, s melyen ok élnek: a vakító r igen jókor felkölté roznak is már a leg- sodálatra méltó pon- erettek, hogy rövid ente után e ragyogó fényes csillagoktól

Kidertült, miként a tszatos naput, an a csillagok hely- tőjét, egymással zi, melyekben a nap enünk van; s e pontnak nevez- a k meghatározásá- n keleti irányban a nak. Egy csillagnak sikjétől, ugyanazon ndatik, mely ész a- északra vagy délre

n litő vétetett ala- ál, s egy csillagnak elhajlásának vagy déli, a mint esik az egyenlítőől azon darabja pedig, t közé esik, mely- nyenlítőre függélye- szí, az illető csillag k mondatik s szinte

Ámde a szépek mellett volt szép diszítéstudunk is, melyre nézve az egylet egyik buzgó védnöke, Szlammer Ferencz kötelemester polgártársunk szerzett érdemet és elismerést, szép volt látni a zöld galylyal körülfont diadalkapu közepén az egylet jelszavait: „Isten áldd meg a tisztas ipart“ és „Egység és Szeretet“, mely közt két egybefont kéz jelképezte a barátságot, s az egészen oldalán két mesterileg készült fa ékeskedett.

A mi azonban e polgári tánczvizalmat különösen emelé, az a magas vendégek jelenléte volt; ott láttuk a nmlt. egri főkapitány, az egri megyei lelkes papság, és a tanári kar több tagját, a megyei és városi, egy a katonai tiszt kart.

Végre elismerőleg kell még felemlíteni az egylet jelen volt tagjait, feddhetlen komoly viseletük s magatartásukért. Csak előre fiaim! mutassuk meg, hogy méltók vagyunk apáink szeretetére! — Nem különben nyilvános köszönetet mondok a bálválasztmányának, hogy oly buzgón fáradozott, ugyszintén az egylet titkáranak is, s kívánom, hogy ez évben megkezdett polgári tánczvizalom más- kor is „Egység és szeretet“ által légyen élvezetes.

EGY EGRÍ POLGÁR.

Miskolcz jan. 26-án 1863.

Szerkesztő ur! Alig hogy postára küldém multkor levelemet, midőn egy színi jelentést kaptam Benedek J. és Kocsisovszky G. szinigazgatók aláírásával; ezt csak azért említem, mert levelemben a többi között az is állott: hogy nincsenek jelenleg színészeink s hogy csak akkor jönnek Miskolczra, mikor már másutt nem kellene. Január 10-én kezdék meg előadásukat „A házasság rokantjai“ című 3 felv. vigjátékkal s azóta rendszeren folytatják azokat minden másodnap, csak hogy megkell vallanom gyér közönség előtt, pedig Benedek szinigazgató közönségünknek már régi kedvence, tehetségéhez képest mindent elkövet, hogy igényeit kielégítse, de híjában, nem tudom okát, miért részvétlen most annyira a t. publikum. Meglehet talán, hogy vagy kiesinyli K. G. szintársulatát, mely eddig csak kisebb városokban működött s melyhez a Benedekpár csak most csatlakozott, hogy neve varázsa által kiemelje; vagy talán közönségünk színészeink iránt is a politikai passivitást osztja, kik tudom inkább szeretnék az aktivitást tekintetben; vagy végre, mi legvalószínűbb, a pénz szűke teszi ezt, minden pang, mindenki panaszkodik, hogy alig bírja a napi szükségait fedezni s „où il n'y a de quoi, l'empereur perd ses droits“ vagyis hol nincs, ott ne keress. Nagyobb társulatokhoz mérve, elég ügyesen játszanak. Benedek, Benedekné par excellence, aztán Kocsisovszky s neje bármely vidéki színpadnak díszére válnának. Azonkívül Bokody, Geróné s többen elég színpadi hivatottságot tanúsítanak, s mi legfőbb! szerepeiket mindég jól betanulják; szombaton adták e színpadon először „Napam boldogit“ című színművet.

Nézetem szerint ez egyike jobb, tősgyökeres magyar színműveinknek. Anyyira az életből van merítve, hogy már jobban alig lehet azt színezni. Napam asszony intriguei, a fiatal házaspár, napam asszony munkája következtében eléidézett összeko- czanása s egymás iránti fokozatos gyűlölsége, az öreg Samu bácsi eredeti és magyar jellegű magatartása, végre napam asszonynak a háztöli eltudása, egy szóval minden része oly mesterileg s élet- hűen van vázolvá, hogy a közönség kedélyét mind végig folytonos derűltségben tartá. — Mult csütörtök- s szombaton bált rendeztek a „Korona“ vendéglőben. A kik benne részt vettek, dicsérik, hogy jól sikerült, vigan mulattak kivilágos kiviradtig, csak hogy más évekhez képest, nagyon kitűnt a kisebb szám. — Polgári egyletünk e hó elején tartotta meg restaurációját. Elnöknek megmaradt újra Kraudy Antal, ki már 5 éve, hogy az egyletnek buzgó elnöke, másodelnöké lett Horvát József városunk köztisztvisletben s szeretetben álló sebészorvosa, a választmányi tagok is nagyobb részt megmaradtak, egy pár tagot kellett csak újakkal pótolni. Tagjainak száma 330-on felül van, kiknek számára mintegy tizenhétféle politikai s szépirodalmi lap jár; azonkívül könyvtár is, a választmányi tagok által megszavazott irodalmi termékekkel folyvást szaporítja. Csak az nagy kár, hogy eldugott s más oldalról gyanus helyen áll, mi soknak elveszi kedvét a belépéstől. Mi a nemzeti casinót illeti: arról majd más levelemben. — Városi tanácsunk újraszervezése hasonlóképp tervben volt. Tizenkét polgár senkitől meg nem bízva, Borsodme- gyé főispáni helytartója Máriaassy Adámhnz ment ennek kieszközlésére. Történtek is tanácskozások, de az eredmény = 0. lett. Hallom, hogy a polgárság a törvény betűjéhez ragaszkodva, 1861-ben alkot-

mányosan 3 évre megválasztott tisztviselőit vissza- kívánta volna. Minthogy most városi ügyről szót- tam, nem lesz érdektelen megemlíteni mily jól é- ben uszunk, hogy a városi pótadó minden forint adó után csak 90% tesz. Ebből csak az tünik ki, hogy községi pénzügyünk nem a legjobb karban van s ennél fogva nagyon kívánatos lenne mielőbb a szervezés, de természetesen a alkotmányos ér- telemben!... A demoralizáció nálunk is érleli kor- onként sanyaru gyümölcseit. E hó elején egy nő- cseléd megszülvén gyermekét, előbb megfojtá az ártatlant aztán miután még kissé vonaglott, késsel elmetészté fejét s a... be veté. Gonosz, természetellen- nies tette azonban rögtön napfényre került, most a megye bürtönében várja istentelenségének méltó ju- talmát. A megyei törvényszék — hallomás után — már el is ítélé — halálra. Tegnap előtt pedig egy egyént fogtak ki a molnárok a Szinvából, hihetőleg ittás állapotjában esett — s fulladt be. — Isten velünk!

BÉHÁRFALVY.

HIRKÜRT.

— Z á b r á c z k y Miklós, Ilona és R ó z a, Z á b r á c z k y Klára, néhai Pápai Vratarics Károly özvegye mélyen megszorodott szívvel jelentik szeretett édesatyjuknak s illetőleg kedves testvérenek Szada i Z á b r á c z k y István, Heves és Külső-Szolnok t. e. vármegyék egykori törvényszéki elnökének és tiszti főügyészének, több megye táblabírájának munkás élete 73-ik évében, folyó évi február 4-ik napján reggeli 9 órakor a halotti szentségek ajtatatos felvétele után tüdőszél- hűdésben történt kimúltát. A boldogult hült tetemei folyó 6-án délelőtti 10 órakor a Fajdalmas Szűzről nevezett sirkert sirboltjába örök nyugalomra létet- tetni, az engesztelő szent Miseáldozat ugyanaznap délelőtti 11 órakor a székesfőgyházban fog a Mindenhatóknak bemutatni. Béke hamvainak!

+ Említettük már egy ízben, hogy derék gymn. ifjuságunk „önképző kör“ megalakításán fáradozik. Az igazgató s tanárok lelkes támogatása folytán e törekvések ohajtott célhoz jutottak s hétfőn a fő- gymn. 7 osztályában tartaték a teljes tanári kar jelenlétében az első közgyűlés. Mind az elnök Micskei 8 oszt. mind az alelnök Nagy L. beszédei, mind a szavalatok s énekek megérdemlett tetszés- ben reszesültek. Záradéku az igazgató egy re- mek beszédben az „önképző kört“ megalakultnak nyilvánítá. Ugyancsak ő annak pénztárát őt, főt. Vagovics perjel ur a rend nevében tiz, a tanári kar egyes tagjai különböző adományokkal gyarapíták. A „kör“ könyvtára több jóakaró ajándékaiból, rész- ben az egylet pénztárából szintén csinos művekkel szolgálhat már a tagoknak. Nem akarunk szászorel- mondott dolgokat ismételni az által, hogy az ily „önképző körök“ hasznos, tüdős voltának fejtegetésébe bocsátkozunk, de lehetlen elhallgatnunk a fölötti örömlünk, hogy jó hírű gymnasiumunk szor- galmas ifjai e szép eszmét felkarolva, a jövőre nézve oly nagy reményekre jogosítanak, s midőn működés- öket egyrésztől éber figyelemmel kísérni komoly szándékunk, másrésztől meg vagyunk győződve, miszerint lesz alkalmunk időnként följegyezni ne- mes tetteket, melyekkel az ifjuság egyik másik ba- rátya akár könyvek, akár pályadíj alakjában gyá- molítja a jó törekvést.

— A f. hó 1-én tartott casinói nagygyűlésben a felmondott lakás ügye került szőnyegre. B. I. felügyelőnek azon felvilágosítását, — hogy 1859-ben egy részről az akkori alapítv. gondnok más részről az említett felügyelő és L. tagtárs, mint küldöttek közt a haszonbérleti szerződés 6 évre kötött meg, s így a bérleti időszak 1865 év vé- gén fog lejárni; ezen szerződés csak szóbeli ma- radt ugyan, mert az alapítvány azon időszertint ügyvéde azt többszörös sürgetés daczára írásba foglalni elmulasztá; de nevezett felügyelő az általa előadottakra annyira hiven emlékszik, hogy állítá- sait, ha a szükség úgy kíváná, bíróság előtt is kész megerősíteni, — a nagy gyűlés kedves tudomásul vevén, az ez ügyben érkezett levelek érdemleges tárgyalását ezuttal feleslegesnek látja. Miután azon- ban az említett levelek és a főnebbi előadás között a haszonbér lejárasának idejére nézve eltérő kül- lönség lenne: e tárgynak kölcsönös felvilágosítás utján elintézésére s tisztába hozatalára a n. gyűlés kebeléből Mártonffy K. Babics I. és Lan- celotti E. tagok kiküldetnek, elvárattván, a leg- közelebbi nagygyűlésre eljárásuk eredményéről teendő jelentésük.

+ Beküldetett hozzánk: „A nők könyve.“ Ára 1 frt szerzője: Battaszéki Lajos, ki művét „hasznos

és mulattató“, olvasmánynak mondja. A mennyiben egyszeri átlapozás után itélnünk lehet: ajánlhatjuk olvasóink figyelmébe. Szerzőjét ugyan nehezen választandják meg érte tudóstársasági tagnak, de azért ne essék kétségbe. Lám Brassai mióta, még pedig becsülettel szolgálja irodalmunkat, még se lehet rendes taggá, pedig elkelve a sok ren- detlen közt egy ilyen.

+ A casinói bál méltó folytatása volt az előb- bieknak. A középszámu, de válogatott közönség igen jól mulatott, s így az anyagi veszteség, mely, — mint halljuk — a rendezőket érte, némileg kárpótolva lön az által, hogy a vialom annál inkább feszte- lenebb lett s mintegy családias színezetet nyert. Egy részvényes bál tervét is pengették, de nehezen akadt elég vállalkozó, a mi e (re)actionarius világ- ban igen csodálatos.

* A „F-n“ írja: hogy a hadkötelezettség alát- álló ifjak részére kivánt nőstülei engedélyek körüli eljárás annyiban egyszerűsítetni fog, a mennyiben ezen, az ujonczozási patens értelmében, az országos főkormánysszékek hatáskörébe utalt engedélyek ki- szolgáltatása jövőre a megyékben, a főispánok s illetőleg főispáni helytartók s kir. biztosokra, sz. kir. Pest és Buda városokban pedig a főpolgármes- terekre ruházattatott át.

+ Balogh Zoltán előfizetést hirdet 2 frtal költeményeire. Reméljük: ajánlgatás nélkül is pár- tolni fogják e jó nevű poetánkat t. olvasóink.

+ A május is szép meglepetés vagy inkább ajándékkal fog kedveskedni hölgyeinknek. Dalmadi szerelmi költeményeit értjük, a magyar lyrának ez illatos virágait, melyek a toiletteasztalok egyik méltó díszül szolgálndnak.

+ Mint halljuk Gárdonyi szintársulata nem sokára körünkbe érkezik. Vannak-e képzett tagjai? nem tudjuk, de hogy a női személyzet csinós, azt már tudjuk amaz ömlengő bíralatokból, melyeket egyik másik lapban olvasni alkalmunk volt. Hisz- szük: nálunk is találkozik majd valami ancien le- velező e bájos művésznőkről lovagias bíra- latokat írni. „Lesi puskás“ainkat is kicsalják tán passivitasukból? (Ha jól értesülünk, most készül- nek csak igazán a passivitasra, a mennyiben háza sodni ohajtván — erősen gyakorolják ma- gukat a — hallg at á s b a n. Szerk.)

— A „Pesti H.“ben lapunkra vonatkozó, e kö- vetkező sorokat olvassuk: „Az E. P. jónak látta Th. K. szemére lobbantani, hogy a „Pesti H.“ ujdondásza volt. Nem kutatjuk, a k. tanárok által szerkesztett e vidéki lap mit akart ezzel mondani.“

— E sorokra szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy idézett kifejezésünkben a „P. H.“re semmi ezézés nem foglaltatik s azt csupán az „érdeklött egyén“ k ö v e t k e z e t e s s é g e n e k illusztrációjaül hoztuk fel, miután a P. Hirnök és a P. Napló ellen- kező elvet s irányt követnek.

+ A világhírű „Notre Dame“ egyház külön- féle javítások miatt több hónapig zárva lévén — Karácsonestéjén nyilt meg ismét a hívők számára. A belső berendezésben számos célszerű változás történt. Történeti nevezettségének kimutatására a „Sem. rel.“ jeles közlöny nyomán fölemlítünk né- hány adatot. 1560. Stuart Mária koronázása, 1572. IV. Henrik esküvője Valois Margittal. 1624. Henriette esküvője Galles herczeggel (később angol ki- rály) 1779, 100 leányzó eskütje, kiket XVI. Lajos háziasított ki leánya születésének örömlünnepén. 1793. az ész istennője a fööltarra helyeztetik. 1795. az időközben boresarnokká alakított egyház visz- szaadatik a papságnak. 1804. Napoleon s Josephine koronáztatása. 1821. a bordeauxi, 1841. a párizsi gróf keresztelője. 1853. a mostani császár esküvője s számtalan kisebb-nagyobb fontosságú történeti mozzanatokkal összekötött esemény színhelye volt Párizsnak e büszkesége.

Halálozások.

Meghaltak jan. 28-febr. 3. Vass Imre 1/2 éves; Kormos Fáni 7 hónapos; Zsitnyik Erzsébet 62 éves; Prezenszki Jakab 49 éves; Vladár Vince 1 hetes; Szabó István 5 hetes; Losinczki János 24 éves; Alberti Mihály 5 hónapos; Szapári Miklós 3 1/2 éves; Takács Mária 27 éves; Lichner József 20 éves; Bencsik Ferencz 7 hetes; Kormos Mihály 5 hónapos; Tóth Gábor 1 1/4 éves; Domboroczki István 1 1/2 éves; Ladonyi András 10 napos; Molnár József 38 éves; Bárdos Imre 2 hetes; Vas Mihály 11 hetes; Bagi Mária 25 éves; Tanka János 29 napos. Összesen 17 fi, 4 nőnemű. — Született a hét folytán: 9 fiu, 8 leány. — Házasságra lépett 12 pár.

Vásári tudósítások.

Eger, hetivásár jan. 30- és febr. 3. Árak: t. buza 6 frt 60-80 kr, kétszer 6 frt, rozs 4 frt 80 kr, árpa 3 frt 30-40 kr, zab 2 frt 60-40 kr, kukorica 3 frt 40-50 kr, burgonya 1 frt — 1 frt 20 kr köblönkint; széna mázs. 2 frt. — Az előbbi hetivásár forgalma szokatlanul tetemes volt; különösen kétsz. (275 köből) és rozs (260 köből). Az utóbbiban a termények kisebb mennyiségben képviselve. Széna igen kevés. Időjárás: lanyha, esős, derült tavaszi napokkal váltakozva.

Felelős szerkesztő Szabó Ignác.

